

Sư Giác Nguyên giảng pháp

trong chuyến đi thăm thánh tích Ấn Độ

tháng Hai năm 2025

Kālāma tri ân cô Diệu Hỷ chép bài

Pháp thoại 4 – Vấn đáp

(do audio khó nghe rõ nên có thể ghi chép có nhầm lẫn, sai sót. Quý vị tham khảo sử dụng)

1. Các vị có hỏi là trong kinh Đại bốn có nhắc đến một vị Phật là Sumedha?

Các vị nhầm lẫn, trong kinh Đại bốn không có nhắc vị Phật Sumedha.

2. Như lý tác ý có vận dụng A Tỳ Đàm không?

Như lý tác ý nó là reasonable thinking/understanding – suy nghĩ hợp lý. Người có học A Tỳ Đàm chưa chắc hiểu đúng kinh điển. Giống như người có học toán chưa chắc lúc nào cũng suy nghĩ có logic, mặc dù người suy nghĩ có logic luôn luôn rất là toán. Ở đây cũng vậy. Như lý tác ý = Suy nghĩ hợp lý, suy nghĩ hợp lý thì có ở 2 người: Người có học và người không học A Tỳ Đàm. Bằng chứng là 99,9% các vị thánh thời Phật không học A Tỳ Đàm trước khi chứng thánh.

3. Như lý tác ý có như Tự kỷ ám thị không?

Nghe câu thấy sai bét.

Thí dụ ông đó bị chứng lẩm cẩm ông chán vợ, ông thương vợ lắm, bà còn rất là trẻ, hai vợ chồng đi bác sĩ, cuối cùng thì ông gặp bác sĩ tâm lý dạy ông một kinh nghiệm, mỗi lần gần bà ông chạy vô nhà tắm ông chạy ra, bữa bà nhìn coi, ông vô trước cái gương “bà không phải vợ mình, bà không phải vợ mình” kiểu vậy. Cái được gọi là tự kỷ ám thị, tự ép mình tin cái chuyện mình không muốn tin.

Như lý tác ý là một tư duy khách quan, có nghĩa mình hiểu vấn đề như nó là. Còn tự kỷ ám thị là mình hiểu vấn đề như mình muốn. Bà rõ ràng là vợ mình mà tự kỷ ám thị là “bà không phải vợ mình”.

Như lý tác ý là suy tư hợp lý, mình phải đương đầu, phải chấp nhận mà đôi khi mình không muốn. Đó gọi là như lý tác ý.

4. Thứ hai, Phật giáo Nguyên thủy, Phật giáo Bắc truyền, Phật giáo Tây tạng có gì khác biệt về giáo lý, thực hành, khi nào chi phái trên được gọi là anh em?

Câu này để trả lời là ba tháng. Phật giáo Nguyên thủy, Phật giáo Bắc truyền, Phật giáo Tây tạng có gì khác biệt. Nghe thấy lớn rồi. Đừng nói Phật giáo. Chỉ hỏi câu con Lan, con Hương, con Cúc khác nhau chỗ nào, các vị nói bao lâu, bao lâu cho hết? Nói gì ba truyền thống Phật giáo trời biển mênh mông. Bèn quăng ra câu hỏi rồi đi ngủ.

Tôi ghét nhất người không học toán mà đang ăn bánh mì thấy tờ giấy gói bánh mì có chữ đạo hàm đi hỏi đạo hàm là gì. Không học vật lý đi cầu cá vô cầm tờ giấy thấy chữ hạt nhân hỏi hạt nhân là cái gì. Bà cố tui không biết đường trả lời nữa.

Đầu tiên, phải hỏi Phật giáo Nguyên thủy là cái gì? Là dòng Phật giáo lấy Tam Tạng kinh điển Pali làm gốc.

Dòng Phật giáo phát triển là dòng Phật giáo được phôi thai từ Phật giáo gốc. Khi Đức Phật tịch được 100 năm thì Phật giáo được chia ít nhất là 2 nhánh. Trong vòng 150 năm từ năm thứ 100 sau khi Phật tịch, đời vua A Dục nó đã nảy ra ít nhất 22 nhánh. Các vị tưởng tượng đặc điểm 22 nhánh là đặc điểm nói tới Tết chưa xong. Ở đây các vị có cuốn Phật giáo sử không? Có xem chưa?

Nó chia tùm lum. Như mình thấy Việt Nam, Trúc Lâm, Thường chiếu, nguyên một đồng chiếu, ôn Thanh Từ còn thì nó còn giống, chứ ôn Thanh Từ mà năm xuống là cái chiếu này nó khác cái chiếu kia. Phải tin. Làng Mai Đức, Làng Mai Pháp, Làng Mai Việt Nam,.. chỉ Trúc Lâm với Làng Mai là thấy tùm lum trong đó rồi, mà hai vị tổ là người mới tinh, nóng hổi vừa thổi vừa nhìn, nói gì mấy nghìn năm trước.

Mình không biết nó bao la cỡ nào.

Các vị có nghe Huyền Trang, Pháp Hiển, Nghĩa Tịnh, .. không? Mỗi vị dịch giả từ Ấn đem Kinh về Tàu mà dịch, các vị tùy điểm tâm đắc mà từ Ấn thỉnh sách nào của bộ phái nào. Ngài Huyền Trang đem về từ Naland mớ cái ngài tâm đắc, ngài Nghĩa Tịnh, ngài Pháp Hiển, ngài An Thế Cao, các ngài đem về cái mình thích, lúc dịch thì dịch cái mình muốn. Nên hôm nay Phật giáo Bắc truyền, tạng luật mà quý thầy quý ôn hành trì đến 4-5 bộ: Luật Tăng Kỳ, Luật đại chúng bộ, Luật nhất thiết bộ, Luật Pháp tạng bộ,... này giờ tôi đang kể tên luật Bắc truyền. Còn bên Nam truyền chỉ có duy nhất Tạng Luật Pali.

Tôi nói cái này nếu các vị thiếu cảm thông sẽ hiểu lầm, đó là: Phật giáo Phát triển nhiều dòng đến mức dòng này khác dòng kia biệt lập và không nhìn mặt nhau. Các vị biết Tịnh Độ là lục tự di đà, còn pháp môn Thiền tông, Thiền – Tịnh – Lục – Mật chưa kể Câu Xá Tông, Trung Quán Tông,... đã không thể gọi nhau là anh em rồi. Đây ai biết sơ sơ đó không?

Tịnh độ - Niệm Phật cầu vãng sinh. Tinh thần tuyệt đối đại kỵ Thiền tông. Thiền tông là phùng Phật sát Phật, phùng Tổ sát tổ, không chấp cái gì hết; Trong khi bên kia cắm đầu niệm cầu vãng sinh. Chỉ Tịnh – Thiền đã chửi nhau.

Ở đây tôi không nói tà, chánh nha. Hệ phái nào cũng có cái xuất sắc. Tôi xin góp lời.

Nên sửa câu này lại: Đạo nào cũng tốt, phải sửa lại là: Đạo nào cũng có chỗ tốt. Nó khác với đạo nào cũng tốt = the same, còn đạo nào cũng có chỗ tốt nó khoa học hơn.

Đạo nào cũng tốt vậy anh vô chùa làm gì, qua nhà thờ gần nhà hơn. Anh vẫn một mực theo chúa hoặc anh kia theo chùa. Cho nên làm ơn đừng bắt chước người ta nói như vẹt như két. Đạo nào cũng có chỗ tốt.

Thích thì kêu vậy thôi chứ còn khuya.

Trong kinh có kể chuyện có kiếp Bồ Tát Thích Ca Mâu Ni, ngài là đệ tử của một vị đạo sĩ trong rừng. Vị đạo sĩ đó tốt bụng lắm, tốt đến mức hoang tưởng, gặp ai cũng đề nói đạo lý hết, gặp thằng nào con nào cũng giảng nhiều đó. Bồ Tát thấy ớn quá đi. Mấy thầy trò sống trên núi mà, có cái vực sâu. Bồ Tát thấy sư phụ xa xa đi tới, Bồ Tát cầm cục đá liệng xuống vực. Một lần sư phụ thấy lạ nghĩ chắc buồn, lần sau lại hỏi: con làm gì vậy, thông minh như con mà có thời gian rảnh? Thông minh như con mà làm chuyện ruồi bu vậy. Con liệng đá xuống đó làm gì. Bồ Tát nghiêm trang nói, con liệng đá con lấp cái vực. Ông thầy rờ trán – có bệnh không? Cái vực sâu vậy, sức con vậy, con cầm con liệng thấy ghét. Bồ Tát nói: chuyện con thấy hoang đường vậy đó, đời này con lấp không đây đời sau con lấp cho đây. Chứ còn chuyện mình gặp thiên hạ đứa nào mình cũng giảng đạo hết mong cho nó tốt thì nó còn khuya lắm. Ông thầy tỉnh ngủ.

5. Giải thích Phật pháp, kinh nghiệm cận tử

Về mặt giáo lý chuyên môn giảng rất sâu, rất dài, rất lâu, còn nếu nói cho người sơ cơ nói khác, về mặt chuyên môn nói khác.

Kinh nghiệm cận tử là sao? Ta sống kiểu nào sẽ chết kiểu đó. Các vị đếm cái cây nằm gần bờ hồ, có cây kỵ nước nó mọc ngược vô trong. Cây nào thích nước thì gần nước nó nghiêng ra. Cây mà nó còn tìm cái gì thuận nó, cái gì nghịch nó, thì cuộc sống khi lòng mình nghiêng về cái gì khỏi cần gia trì, hộ niệm gì hết thì lúc đó nó ngáp ngáp bèn theo cái đó nó đi. Lúc sống nó Từ Bi, Kham nhẫn, trí tuệ,... thì lúc chết nó theo đó nó đi. Theo mô tả trong kinh thì nước có mấy dạng: Dạng lỏng, dạng khí,

Dạng khí là tự động bốc hơi lên cao; Nước ở thể lỏng, không cần trù rửa nó tự động kiếm chỗ thấp chui xuống. Lúc mình sống tâm mình nhẹ, từ bi, chánh niệm, trí tuệ... thì lúc chết nó đi lên. Còn thứ sống tham, sân, si, tị hiềm, bủn xỉn,... lúc chết nó kiếm chỗ nào thấp nó chui xuống.

Đạo Phật lạ lắm.

Muốn có hạnh phúc, đạo Phật dạy mình phải hiểu về cái khổ. Con phải hiểu cái khổ con mới được hạnh phúc. Con có hiểu được hạnh phúc mới tránh được cái khổ.

Muốn hiểu kinh nghiệm cận tử phải coi con sống kiểu gì. Đạo Phật lạ lắm, đạo Phật ngộ lắm.

Đạo Phật nói thế này: Muốn biết cái thích của một người phải coi người ta ghét cái gì. Muốn biết cái ghét của một người phải coi người ta thích cái gì. Khi ta thích cái gì ta ghét cái ngược lại. Khi cái ghét cái gì ta thích cái ngược lại. Đạo Phật ngộ lắm.

Muốn nói cái sống phải nghĩ về cái chết. Muốn nói về cái chết phải nghĩ về cái sống.

Muốn nói giây phút cận tử phải coi bình thường anh sống kiểu gì. Muốn biết mình sống kiểu gì thì mình nên tự hỏi lòng mình mình muốn chết kiểu gì, thì tự động nó lòi ra cách sống. Hai mặt của một đồng tiền.

Muốn biết mình sẽ chết kiểu gì coi mình đang sống kiểu gì; Muốn biết mình đang sống kiểu gì phải tự hỏi lòng mình muốn mình chết kiểu gì, chết sợ hãi, chết tiếc nuối thì không nên vậy phải buông bỏ. Chỉ có buông bỏ thì sống mới an lạc, chết thanh thản. Nếu xét thấy khả năng buông bỏ của mình kém quá thì hạn chế sở hữu những thứ khó buông. Thí dụ, người Tàu có câu rất là hay chính họ nói mà không biết đó là Phật pháp “sáu mươi tuổi đừng trồng cây, bảy mươi tuổi đừng may áo” Tại sao? 60 tuổi đừng trồng cây, nếu trồng cho người khác thì được, nếu trồng cho mình thì tự hỏi còn bao nhiêu tuổi để mình ăn được trái mình trồng. Bảy mươi đừng may áo là sao? Thứ nhất, cỡ đó mặc vô đẹp xấu ai nói nữa; thứ hai, mình may mình có đủ tuổi mặc hay không. Cho nên, đến một tuổi nào đó đâu muốn hay không phải chấp nhận mình già rồi, không thể sửa hoài được.

Bên chúa có chuyện này. Cô đó mới ba mấy tuổi, tai nạn chết. Cổ lên thiên đường gặp chúa khóc, con đi nhà thờ thường xuyên, nhà thờ kêu gọi con quyên góp mà sao Chúa gọi con về sớm quá. Chúa nói: tội nó lắm, ta cho con về, sống thêm, trăm tuổi. Bà về 2 năm sau bà bị xe đâm bà chết. Bà lên gặp chúa nói, chúa hứa cho con 100 tuổi mà. Chúa nói, đúng rồi, mà con về con yêu đời quá con giải phẫu thẩm mỹ tội nó nhìn không ra con nó hốt nhanh. Bởi vậy, sửa sao mà con chó bà nuôi nó sửa luôn.

Bên Nhật có chuyện thế này. Có ông thợ săn rượt con thú sâu trong rừng, ông mệt quá, ông nhìn thấy vũng nước trong vắt trên khối đá lồi. Ông lấy tay vốc nước uống, ông nằm ổng ngủ. Lát sau ổng dậy, ổng rửa mặt đi về, ổng nhìn thấy ổng trẻ. Ông thích quá, bà vợ vừa già vừa xấu, chắc mình phải đổi đời. Ông về tới nhà con chó nó sửa, bà vợ ra hỏi: Cậu kiếm ai. Anh nè, chứ cậu nào. Mừng lắm, dắt bà vợ đi đổi đời. Dắt tới chỗ đó dắt - uống hai ngụm như anh, xong ổng nằm ổng ngủ. Lát sau ổng nghe tiếng khóc, lờ tay, ổng đem về nuôi thấy bà nội.

Có ông đó đi lên phố, nhà quê lần đầu lên phố, thấy có thang máy, bà cụ bước vô, lát thấy cô gái bước ra. Hay quá. Ông về đem con vợ già, bà má vợ, bà thím, bà cô đem lên hết, bắt vô trong đó, ảnh ngồi ảnh chờ. Sau vô rồi ra thấy như cũ. Ảnh đi hỏi bảo vệ, lần trước thấy ghê gớm lắm mà, vô bà cụ ra cô gái. Bảo vệ nói: Con lạy cha, đây là cái thang máy.

Đi một vòng để bà con thấy. Đạo Phật nói đến tử phải hiểu đến Sinh, nói đến sinh phải hiểu đến tử. Muốn nói sướng phải hiểu khổ, muốn hiểu cái khổ phải hiểu cái sướng.

Chốt lại. Sinh tử là một cặp. Sướng khổ là một cặp. Từ đó suy ra, Thiện Ác là một cặp. Bỏ ác là thiện, bỏ thiện là ác. /.